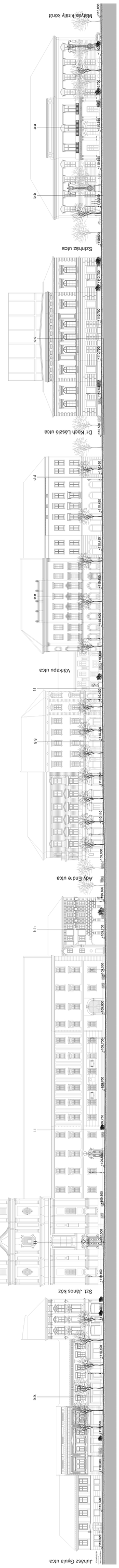
KÖZTÉRMEGÚJÍTÁSI NÍVÓDÍJ 2014

SZÉKESFEHÉRVÁRI FŐ UTCA

A mai Székesfehérvár elődjét valószínűleg a honfoglaló magyarok alapították, erre utalhat, hogy a legendák szerint Gézát és feleségét ide temették el. A XI. század elején már egy négyzetes alaprajzú kővár állt itt, benne palotával és két templommal. István király ide jelölte ki királyságának székhelyét, kiépült a korai város, benne István király bazilikájával. Ebben őriztek az ország kincstárát, levéltárát és a koronázási jelvényeket. Évente két alkalommal itt tartották az országgyűlést, a királyi bazilikában koronázták meg 43 királyunkat, többüket közülük ide temettek el. A 11. században a Szentföldre menő zarándokút egyik állomása volt. Feltehetően a korabeli európai értelemben is városias arculata lehetett, így nem véletlenül tekintették az első keresztes hadjárat írói az ország középpontjának. Alba Regiát körülölelő falakat csak a 13. század második felében emelték és csak ezzel egy időben alakult ki a város utcarendszere. A tatárjárás után IV. Béla teremtette meg a mai belváros alapjait. A korai városszerkezetből csak néhány fontos épületegyüttes (a királyi bazilika a prépostsági épületegyüttessel, korai királyi vár és templomok) maradt meg, melyeket a város újjáépítésekor figyelembe vettek és a mai város alaprajzában mindmáig megmaradtak. A 13.-14. század fordulóján tervszerű városépítés folyt. A hosszan elnyúló ívháromszög formájú város kelet-nyugati tengelyében kialakult egy piac tér Theatrum Civitatis, a mai Városház tér. A város északi falai mentén épült ki a Buda utca, a mai Ady Endre utca. A település déli erődítésfalai mentén egy stratégiailag fontos tér volt, mely középkori neve nem ismert, ma Szent István tér. A középkorban a Theatrum Civitatistól a Buda utcáig és a mai Szent István térig a három-három utca vezetett. A Vicus Canonicalis, azaz a mai Jókai utca , az azzal ívet bezáróan futó, de középkori néven nem ismert utca, ami a mai Oskola utca és a város két - északi és nyugati- kapuját összekötő Vicus Magnus, azaz a **Fő utca.** A középkori Vicus Magnus elnevezés helyett az 1826-os Wüstinger-féle térképen már Nádor utca szerepel. 1952-től 2007-ig Március 15. utca. 2007-ben a középkori latin elnevezés magyar megfelelőjeként kapta a Fő utca nevet.

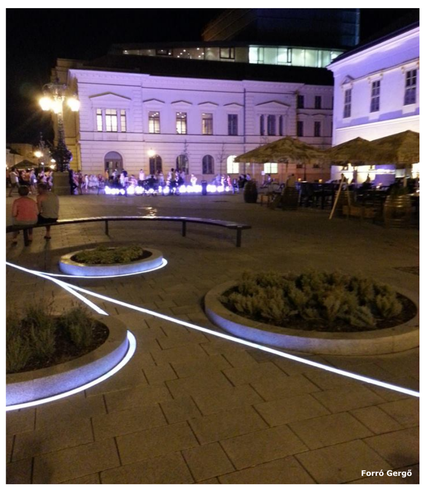
A tervezési terület a Fő utca teljes hossza a Városház tértől a Mátyás király körútig, a Juhász Gyula utca, a Várkapu utca alsó szakasza , benne Varkocs György szobrának környezete (1938. Erdey Dezső szobrászművész alkotása) és a Magyar Király szálló, és a József Attila színház előtti terület. A Fő utca szűkebb környezetéhez tartozik az Országzászló tér, illetve a Városház tér és a Liszt Ferenc utca, amelyek rekonstrukciója nem képezte a pályázat részét, de a történelmi belváros sétáló utcájának a megújításától ezek nem választhatóak el.

A finanszírozás részben pályázati keretből, részben saját erő felhasználásával valósult meg. A „Belváros rehabilitációjának folytatása" című, KDOP-3.1.1/D-2009-0005 azonosító számú projekt egyik fő eleme volt a Fő utca rekonstrukciója. A Fő utca rekonstrukciója két ütemben került megvalósításra, a megvalósuló fejlesztések kettős célt szolgálnak. Egyrészt az elöregedett közművek kiváltásával megelőzik az esetleges meghibásodások okozta környezeti terhelést, másrészt a pályázatba beépített portálfelújítások és az egységes városkép kialakítása révén javulnak az üzletek működési feltételei. Székesfehérvár történelmi Belvárosának arculatmegújítása a jelentős pályázati forrás bevonásának köszönhetően látványos és méltó kialakítást eredményezett.

A megvalósítás első lépéseként 2012. február 1-jén került sor a munkaterület átadására a „Fő utca ivóvízvezeték és szennyvízcsatorna kitakarás nélküli és nyílt árkos munkák" keretében. Az időjárás nem kedvezett a beruházásnak, a téli mínuszfokok miatt csak a munkaterület átadása után három héttel indulhatott el a tényleges kivitelezés. A víziközművek felújítása határidőre megtörtént és 2012. június 22-én sor került a műszaki átadás-átvételre is. Ezt követően a gáz- és elektromos közművek felújítása történt meg, amelyet az E.ON saját beruházásban végzett el az utca teljes hosszában 2012. szeptemberéig. A Fő utca rekonstrukciójának látványosabb szakasza ezt követően indult. A díszburkolat és a szökőkutak kialakítása, a már meglévő burkolat fugázása, valamint a díszvilágítás kiépítése a 2013. augusztus 15-i ünnepélyes átadásra befejeződött. A „ Miénk itt a tér!" című egész napos rendezvénysorozat fénypontjaként a polgármester kapcsolta fel az Európában egyedülálló indamotívumos világítást. A Fő utca rekonstrukciója a 2013-as Szent István Emlékév egyik legjelentősebb beruházása volt.

A tervezési koncepció - a pályázati finanszírozás keretein túlmutató - két vezérelv mentén alakult. Az elsődleges megfontolás az, hogy egy Székesfehérvár méretű és rangú település központja nem korlátozódhat csupán a Fő utca területére, sem a bővített, a Városház tér és a Liszt Ferenc utcával kiegészített zónára. A központi funkciók befogadására alkalmassá kell tenni a jövőben a Mátyás király körúttól a Szt. István térig, illetve a Várkörút és a Mátyás király körútnak a Piac tér előtti szakasza által határolt területet is. Másodsorban felismertük azt, hogy a Fő utca szabadtér-építészeti rehabilitációja során szükséges lenne az utcát szegélyező épületek homlokzatának a helyreállítása is, hiszen a házak többsége nem csupán műszakilag, hanem esztétikailag is erőteljesen amortizálódott. Nem elégséges a kitelepülő üzlethelyiségek teraszainak egységes kialakítása akkor, amikor a homlokzatok állapota felújítás, vagy esetleg áttervezés után kiált. Az utcát határoló épülethomlokzatok összessége egységes, jellegzetes utcaképet ad, amely feltétlenül megőrzésre érdemes. Az új sétáló utcában nem a burkolatnak vagy az utca berendezési tárgyainak kell dominálniuk, hanem az épületeknek és az épületek földszintjén elhelyezkedő üzleteknek illetve portáloknak kell meghatározniuk a Fő utca hangulatát és karakterét. E gondolat szellemében javasolta a tervező a monokróm, de árnyalatában eltérő színű burkolat kiválasztását. A szürke szín 3 árnyalata, ahol a sötét árnyalat is világosabb, mint a Városház téren meglévő kiskockakő, a legvilágosabb árnyalat, pedig csaknem tört fehér színű. A történeti belváros hangulatát szem előtt tartva a burkolat méretrendje a hagyományos bazalt nagykockakő méretrendjéhez közelít. Tekintettel arra, hogy az átalakítást követően a Fő utca sétáló utcaként működik, a hagyományosnál nemesebb anyagra, szürke gránitra esett a választás. Az egyes árnyalatok elválasztását nem egy merev geometriai rendszer-, hanem az Országalmától kiinduló, a Fő utcán végigfutó organikus motívum, az „inda" valósítja meg. Az inda-motívumhoz csatlakozóan kialakított növénykazetták is a burkolati rendszer részét képezik. Egyes növénykazettákat az indavonal „körülölel", míg más kazettákat csoportban, szabadon helyezkednek el.

A rehabilitáció az aszfaltburkolatú úttest és járda elbontása után a teljes szélességű közterületi felület díszburkolatú átépítése valósult meg. Kiterjedt a víziközmű- (víz, csatorna, csapadékvíz elvezetés), valamint az erős- és gyengeáramú hálózatok, díszvilágítási hálózat átépítésére, továbbá a kertépítészetre is. Az úttest és a gyalogjárók közötti szintkülönbség megszűnt. Az új szintmagasság az üzlethelyiségek bejáratánál az akadálymentes megközelítést biztosítja. A szintemelés egyik meghatározó korlátja a pinceablakok helyzete volt. A járda legmagasabb vonala a meglévő pinceablakok magasságához is igazodik. A csapadékvíz elvezetés kialakításánál a fő cél az utcaburkolat homogenitásának megtartása volt.

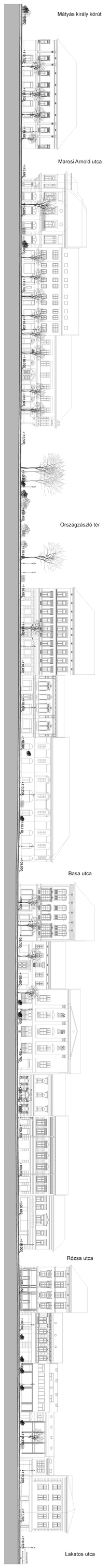

Pályázó:

Dr. Cser-Palkovics András polgármester
Székesfehérvár MJV Önkormányzata
8000 Székesfehérvár, Városház tér 1.

Tervező:

Mezős Tamás
M&M ARCHITEKTÉSZ Mérnöki Iroda Kft.
1118 Budapest, Szent Adalbert tér 16.

Kivitelező:

HUNGARY ICOMOS HONGRIE
MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG
MUT